

Socialnämnden

Plats och tid SR Gräsö, kommunhuset, Östhammar 2021-05-05 kl. 09.00-15.12

Beslutande Enligt särskild närvarolista

Övriga deltagande Kommunsekreterare Rebecka Modin, nämndsekreterare Josefin Larsson
Sektorchef omsorg Lina Edlund
§§ 63-65, 74: Enhetschef Hatim Abu Rweileh
§ 65: Vårdnadshavare (namn framgår av protokoll)
§ 66: Enhetschef Sophia Strandberg
§§ 67-69: Utredare Oskar Johansson
§§ 70-74: Tf enhetschef Carina Kumlin
§§ 70-73: Ekonom Torbjörn Nyqvist
§§ 70-71: Verksamhetschef produktion Johan Steinbrecher
§ 70: MAR/projektledare Monika Eriksson, konsult Siv Liedholm,
enhetschef Annika Ulvfors, enhetschef Anna Hedblom, enhetschef Marie
Smedman Andersson, enhetschef Anette Eriksson, enhetschef Josefin
Mattsson Brunn

Utses att justera Anna-Lena Söderblom (M)
Justeringens plats och tid Kommunhuset, Stångörsgatan 10, Östhammar 2021-05-05

Underskrifter Paragrafer 63-76

Sekreterare _____
Rebecka Modin

Ordförande _____
Lisa Norén (S)

Justerande _____
Anna-Lena Söderblom (M)

ANSLAG/BEVIS

Justeringen har tillkännagivits genom anslag

Organ Socialnämnden

Sammanträdesdatum 2021-05-05

Datum för anslags uppsättande 2021-05-05

Anslags nedtagande 2021-05-27

Förvaringsplats för protokollet Socialkontoret kyrkogatan 14, Östhammar

Underskrift _____
Rebecka Modin

Socialnämnden

§ 63.	Val av justerare	3
§ 64.	Fastställande av föredragningslista	3
§ 65.	Övervägandet enligt 14 § 3 st. LVU	4
§ 66.	Redovisning av delegationsbeslut.....	5
§ 67.	Uppföljning av hemtjänstutförare enligt LOV Aktivt stöd 2020.....	6
§ 68.	Uppföljning av utförare av daglig verksamhet enligt LOV Aktivt stöd 2020	11
§ 69.	Uppföljning av utförare av daglig verksamhet enligt LOV Samarbetet 2020	15
§ 70.	Tillämpning av Äldreplanen inom socialnämndens verksamhetsområde..	18
§ 71.	Lägesrapport: Omställningsarbetet för en ”Trygg och hållbar äldreomsorg i Östhammars kommun”.....	20
§ 72.	Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut första kvartalet 2021...22	
§ 73.	Ekonomisk uppföljning per mars 2021	23
§ 74.	Information från förvaltningen.....	24
§ 75.	Rapporter.....	25
§ 76.	Anmälningssärenden.....	26

Socialnämnden

§ 63. Val av justerare

Beslut

Socialnämnden utser Anna-Lena Söderblom (M) att justera dagens protokoll.

§ 64. Fastställande av föredragningslista

Beslut

Socialnämnden fastställer föredragningslistan.

Socialnämnden

§ 65. Övervägandet enligt 14 § 3 st. LVU

Socialnämnden

Dnr SN-2021-22

§ 66. Redovisning av delegationsbeslut

Beslut

Socialnämnden godkänner redovisning av delegationsbeslut.

Ärendebeskrivning

Föreligger delegationslistor:

- 1) Arbetsutskottets protokoll 2021-04-21 (beslut i personärenden, se lista 2)
- 2) Delegationsbeslut verksamhetsområde myndighet 2021-04-01 t.o.m. 2021-04-30.
- 3) Delegationsbeslut verksamhetsområde produktion 2021-04-01 t.o.m. 2021-04-30.
- 4) Beslut i övriga ärenden och av ordförande/ledamöter
  - a) Beslut i övriga ärenden sektor omsorg 2021-04-01 t.o.m. 2021-04-30.
  - b) Beslut av förordnade ledamöter med kompletterande beslutanderätt 2021-04-01 t.o.m. 2021-04-30.
  - c) Ordförandebeslut 2021-04-01 t.o.m. 2021-04-30.
- 5) Beslut fattade i mars som inte anmälts.

Beslutsunderlag

Delegationslistor publiceras separat i arbetsrummet.

Dnr SN-2021-41

§ 67. Uppföljning av hemtjänstutförare enligt LOV Aktivt stöd 2020

Beslut

Socialnämnden godkänner uppföljningen.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Aktivt stöd AB har avtal med Östhammars kommun för att utföra hemtjänst enligt lagen om valfrihet. Villkoren för verksamheten regleras främst i förfrågningsunderlaget som inom en rad områden ställer krav på utföraren. Som ett led i kontrollen av de utförare som verkar enligt LOV genomför Socialnämnden en årlig uppföljning av verksamheten som bedrivs av Aktivt stöd.

Metod

Uppföljningen utgår från de krav som ställs i förfrågningsunderlaget. Eftersom det inte är praktiskt möjligt att kontrollera alla krav har ett urval gjorts utifrån relevans och vad som tidigare har behandlats. Ett antal frågor har skickats till utföraren som har inkommit med svar på de frågor som ställts. Frågor har också skickats till berörda biståndshandläggarna som inkommit med sin bild av hur samarbetet fungerar. Frågor om delegeringen av HSL-insatser har ställts till en av de berörda sjuksköterskorna som delegerar beslut till utföraren.

Analys

Personal

Utföraren har uppgett att drygt 85 % av personalen är utbildade undersköterskor vilket innebär att två inte är utbildade undersköterskor. Detta är en ökning från andelen 80 % som angavs 2019. Detta är en hög andel utbildad personal jämförts med den gräns vid 60 % där det krävs att utföraren redovisar åtgärder för kommunen som syftar till att öka denna andel.

Anmälningar

Ingen lex Sarah anmälan har upprättats under året. Utföraren uppger de att de har övervägt ett ärende där de skrivit en avvikelser och tagit hjälp av en extern konsult. Inte heller någon lex Maria anmälan har upprättats under året.

Fordon

Förfrågningsunderlaget ställer ett antal miljökrav på de fordon som används i verksamheten. Med anledning av detta har frågan ställts ifall någon förändring skett utifrån förra årets uppföljning. Utföraren har svarat att de har införskaffat ett begagnat fordon. Bilen är en Renault Clio, E85 (etanol) och uppfyller kraven genom etanoldrift.

I förfrågningsunderlaget anges att Fordon med maximalt 6 passagerare som används inom ramen för uppdraget ska uppfylla kriterierna för miljöbilsdefinitionen från 1 januari 2013 eller likvärdigt enligt Vägtrafikskattelagen (2006:227) § 11. Etanolversionen av Renault Clio är en

Socialnämnden

av de bilar som uppfyller miljöbilsdefinitionen från 2013 och därmed uppfylls kravet enligt Ecotraffics Miljöbilsregler 2013 - lista på bilar.

Öppna jämförelser

Data har hämtats från öppna jämförelser. Ett urval av data har gjorts där resultatet jämförts med föregående år. En jämförelse har också gjorts med det sammanvägda resultatet för alla enheter inom kommunen. Resultatet visar andelen procent som är nöjda.

Andel positiva svar från 2020 % (2019 års resultat i parantes)

	Aktivt stöd	Alla enheter i Östhammar
Bemötande	100 (100)	96 (95)
Trygghet	89 (80)	84 (84)
Möjlighet att framföra synpunkter eller klagomål	50 (69)	55 (55)
Få kontakt med hemtjänstpersonalen	100 (87)	85 (82)
Personalen kommer på avtalad tid	100 (88)	76 (82)
Tillräckligt med tid	100 (82)	81 (83)
Hänsyn till åsikter och önskemål	95 (93)	86 (90)

Källa: Jämföraren, kolada.

Det kan konstateras att brukarundersökningen visar på goda resultat och inom de flesta områden har resultaten förbättrats sedan 2019. Inom de flesta områden har utföraren också ett bättre resultat än genomsnittet för alla enheter inom kommunen. Det som utmärker sig negativt är möjligheten att framföra synpunkter eller klagomål.

Synpunkter från förvaltningen

Frågor har ställts till några av de som har kontakt med utföraren. Därför har ett antal frågor skickats till chef för biståndshandläggningen som har samlat in synpunkter från biståndshandläggarna. Ett antal frågor har också ställts muntligt till en av de sjuksköterskor som delegerar insatser enligt HSL till utföraren.

Sjuksköterskan anser att de utför de insatser som de får delegerat till sig. De får en återkoppling från utföraren. Sjuksköterskan lyfter också fram att utförarens personal känner brukarna väldigt väl och att de tar kontakt om det saknas något. Kommunikationen funkar således väldigt bra och det finns inget att anmärka.

Biståndshandläggaren anser att Aktivt stöd kan utföra de insatser som de fattar beslut om. Kontakten med utföraren fungerar bra och de kontaktar biståndshandläggarna vid behov av att förändra någon insats. På frågan om utföraren inkommer med genomförandeplaner i tid har biståndshandläggarna svarat att Aktivt stöd har gjort alla genomförandeplaner, men inte registrerat det. Vidare svarar de att enligt uppgift från Aktivt stöd har de registrerat hälften av genomförandeplanerna i Combine. Biståndshandläggarna har fått resterande genomförandeplaner utanför systemet. Biståndshandläggarna följer upp att detta finns genomförandeplaner i någon form. Här behöver utföraren få in alla genomförandeplaner i

Socialnämnden

verksamhetssystemet. Sektor omsorg behöver bli bättre på att följa upp att genomförandeplaner faktiskt inkommer och att det sker i tid. Biståndshandläggarna vill också lyfta fram att de tycker att Aktivt stöd gör ett bra arbete.

Synpunkter från brukare/ anhöriga

Till synpunktshanteringen har det inkommit en synpunkt från en anhörig som delvis rörde Aktivt stöd. Personen framförde bl.a. att personalen saknade demensutbildning. Aktivt stöd har tidigare efterfrågat stöd från demensvårdsutvecklaren men det har hittills inte funnits möjlighet till detta. Sektor omsorg behöver därför se över hur Aktivt stöd kan få det efterfrågade stödet.

Det kan konstateras att det finns briser i systemet för diarieföring. Synpunkter som har diarieförts ligger inte sorterade efter utförare och eftersom synpunkten i sin helhet inte finns digitalt är det väldigt svårt att undersöka ifall det finns fler inkomna synpunkter på Aktivt stöd. Det är därför nödvändigt att kommunen ser över hur synpunkter diarieförs. Det bedöms emellertid inte troligt att fler synpunkter rör aktivt stöd efter att en undersökning gjorts av ärendebeskrivningarna av de ärenden som inkommit inom området hemtjänst.

Synpunkter från utföraren

Utföraren har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förvaltningen och skriver följande:

Vi önskar utöka teamsamverkan med legitimerad personal i Östhammars kommun för att säkerställa delegerade arbetsuppgifter och att vi tidigt fångar upp våra kunders behov av god och säker hälso- och sjukvård.

Vi ser att Aktivt Stöd blir behandlad på ett annat sätt än de kommunala utförarna som har betydligt mera samverkan. Rutinerna behövs här ses över!

Vi ser brister gällande tillgängligheten för våra medarbetares åtkomst till dokumentationsprogrammet, vilket påverkar säkerheten. Vi har påpekat detta vid ett flertal tillfällen och ser att vår verksamhet måste få ta del av utveckling och möjligheter tidigare, exempelvis utvecklingen av bankid som inloggningsmetod.

Enligt den information vi fått har kommunens utförare här en stor fördel.

Vi har tidigare påpekat faran av att telefonerna varit knutna till enskild personal. Det är fortfarande så i praktiken kring dokumentationsdelen.

Det kan konstateras att utföraren upplever att de behandlas annorlunda än egenregin. Kommunen är genom systemet med LOV skyldig att behandla alla utförare lika och det är därför viktigt att kommunen tar utförarens missnöje på alvar. Ett första steg är därför att samverkan tas upp på nästa dialogmöte mellan utföraren och kommunen för att försöka hitta en fungerande rutin för detta.

Utföraren har fått inkommit med de synpunkter som deras brukare framfört till utföraren. Dessa har svarat följande:

Vi har enbart mottagit muntliga synpunkter under 2020.

Socialnämnden

2020 har präglats av Corona och många har haft funderingar kring detta och dess konsekvenser. Det har därför funnits önskemål om att i största möjliga mån ha samma personal och ej så mycket vikarier. Vi har försökt uppfylla detta genom planeringen och att när ersättare sätts in i största möjliga mån av annan personal som då brukar gå till den enskilde. En del har dragit ner på insatserna.

Vi har fått flertalet positiva omdömen om att Aktivt Stöd tar hand om alla insatser inom hemtjänsten, vilket också flera uppger som skäl till att de valt Aktivt Stöd.

Vi har haft synpunkter kring en kund där vi även ordnade möten med anhöriga. Det som de anhöriga hade synpunkter kring var att det hade skett missar i insatserna. En del av detta handlade om oklarheter som reddes upp i samband med mötet. Där fanns även missnöje kring beslutet som var underlag för insatserna.

Egenkontroller

Enligt SOSFS 2011:9 5 kap 2 § ska utföraren utföra egenkontroller för att säkra verksamhetens kvalitet. Detta ska genomföras i den omfattning och frekvens som krävs för att säkra verksamhetens kvalitet. På frågan om och i så fall hur utföraren utfört egenkontroller uppges att:

Vi har externt stöd för förbättring av vårt Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete och har under 2020 Vi genomfört egenkontroll inom följande område:

- **Medarbetare:** medarbetarsamtal, riskbedömning arbetsmiljö, personalkontinuitet, kompetensutveckling
- **Kund/brukare:** brukarundersökningens resultat, granskning dokumentation, avvikelser och synpunkter/klagomål,
- **Produktion:** effektivitet utförd tid, personalkontinuitet
- **Ekonomi:** Utfall, inhämtat synpunkter revisor
- **Dokumentation:** Personalen dokumenterar kontinuerligt det löpande arbetet. Varje kund har en kontaktperson som följer upp den löpande dokumentationen minst 1 gång per vecka. Om den bedöms otillräcklig sker rapport till närmaste chef. Samordnaren läser dokumentation varje morgon och rapporterar till dagpersonal väsentlig dokumentation. Uppföljning kring rutiner kring dokumentation sker regelbundet på APT. När arbetsledningen uppmärksammar brister i dokumentationen görs en analys av orsaken och återföring sker till nästa APT. Även goda exempel på dokumentation tas upp på APT.

Socialnämnden

Vid föregående års uppföljning anmärkte socialnämnden på utförarens arbete med egenkontroller. Därefter har en dialog förts kring arbetet med egenkontroller. Från Aktivt stöds svar kan konstateras att utföraren har bedrivit ett arbete med egenkontroller som framstår som tillfredställande. Däremot kan det fortfarande finnas ett behov att följa upp frågan och det tas därför upp på nästa dialogmöte.

Sammanfattning/ bedömning

Sammantaget kan konstateras att utföraren bedriver verksamhet på ett bra och tillfredställande sätt och att kraven efterlevs. Såväl biståndshandläggare som sjuksköterska vittnar om att kontakten fungerar bra och de utför beslutade insatser. De undersökta kraven på personal, fordon, egenkontroller uppfylls alla.

Att det endast inkommit en synpunkt och att denna är att betrakta som mindre alvarlig visar ytterligare på att verksamheten bedrivs med god kvalitet. Flera förbättringar kan ses inom öppna jämförelser och utföraren får också bättre resultat än genomsnittet för enheterna inom kommunen. Det som behöver förbättras är att samtliga genomförandeplaner ska läggas in i verksamhetssystemet.

Sektor omsorg behöver jobba med att utföraren ska behandlas likvärdigt med egenregin. Det krävs också att de brister som Aktivt stöd upplever med personliga telefoner och inloggningen i dokumentationssystemet hanteras. Vidare krävs en mer systematisk uppföljning av att genomförandeplaner inkommer i tid.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Utredare Oskar Johansson föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Aktivt stöd, brittmlid59@gmail.com och sten.hallberg@gmail.com

Sektorchef Lina Edlund

Utredare Oskar Johansson

Dnr SN-2021-42

§ 68. Uppföljning av utförare av daglig verksamhet enligt LOV Aktivt stöd 2020

Beslut

Socialnämnden godkänner uppföljningen.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Aktivt stöd AB har avtal med Östhammars kommun för att utföra daglig verksamhet enligt lagen om valfrihet. Villkoren för verksamheten regleras främst i förfrågningsunderlaget för utförare av daglig verksamhet som inom en rad områden ställer krav på utföraren. Som ett led i kontrollen av de utförare som verkar enligt LOV genomför socialnämnden en uppföljning av verksamheten som bedrivs av Aktivt stöd.

Metod

Uppföljningen utgår från de krav som ställs i förfrågningsunderlaget. Eftersom det inte är praktiskt möjligt att kontrollera alla krav har ett urval gjorts från de områden som bedöms viktigast. Ett antal frågor har skickats till utföraren som har inkommit med svar på de frågor som ställts. Det har dessvärre inte varit möjligt att få till ett möte med berörda biståndshandläggare. Därför har ett antal frågor skickats skriftligt där två handläggare tillsammans svarat på frågorna för att ge sin bild av hur samarbetet fungerar.

Analys

Synpunkter och klagomål på utföraren

Utföraren har tillfrågats om vilka synpunkter och klagomål som de har mottagit från sina deltagare. Utföraren har inkommit med följande svar:

Det har varit ett speciellt år. På grund av pandemin har vi fått påminna våra deltagare om att hålla avstånd och inte sitta för många vid bordet etc. Det var jobbigt, framför allt i början.

I vår dagliga verksamhet driver vi bl.a. en loppis. Tidigare har våra deltagare fått hjälpa till i loppisen – packa upp varor, stå i kassan etc. P.g.a. rådande restriktioner får deltagarna inte vara ute i loppisen. Det tycker de är tråkigt.

Vi har mottagit önskemål om att fortsätta med hälsobefrämjande aktiviteter såsom gymnastik och promenader.

Vi har infört ett kort samtal enskilt med varje arbetstagare en gång i veckan, det s.k. "veckosamtalet". Då stämmer vi av vad som varit positivt och negativt under den gångna veckan. Vad deltagaren gjort under den gångna veckan. Där uppmuntrar vi deltagarna att reflektera och komma med synpunkter. Det kan handla om stort och smått. Ofta kan vi under dessa samtal fånga upp sådant som är viktigt för den enskilde.

Synpunkter från utföraren

Socialnämnden

Våra deltagare har varit hos oss i flera år. Från början gjordes nivåbedömningen av arbetsmarknadsenheten. Sen nivåbedömningen togs över av socialförvaltningen har vi märkt en påtaglig förändring i nivåbedömningen såtillvida att våra deltagare nu bedöms vara betydligt mer självständiga. Vi upplever dock inte att våra deltagare blivit mer självständiga. Vi upplever istället att det är bedömningen som förändrats. Detta får stora konsekvenser för Aktivt stöd då vi får betydligt mindre ersättning för det arbete vi utför. Det ger inte heller en rättvis bild av den problematik som våra deltagare har. Vi har inte på ett bra sätt kunnat dokumentera detta tidigare då vi haft stor omsättning av personal på vår dagliga verksamhet. Vi har nu, sedan augusti 2020, haft nuvarande föreståndare på plats och har på ett mer professionellt sätt kunnat dokumentera och göra egna bedömningar av deltagarnas förmågor.

Genom att deltagarna bedöms på ett sätt som vi anser vara felaktigt kan vi inte heller göra ett fullgott arbete, då resurser saknas.

När det går att träffas igen under ordnade former önskar vi en träff med de personer på socialförvaltningen som gör bedömningarna. Detta för att då kunna stämma av våra erfarenheter och i vissa fall få till förändrade bedömningar.

Nivåbedömningar är ett område som tidigare behandlas på de dialogmöten som hålls två gånger om året mellan utförare av daglig verksamhet och kommunen. Om Aktivt stöd anser att det finns brister i de nivåbedömningar som genomförs av biståndshandläggarna är det viktigt med en dialog. Frågan lyfts därför på nästa dialogmöte för att vidare undersöka var Aktivt stöd tycker det brister och för att hitta formerna för att eventuellt fortsatt hantera frågan.

Arbetet med egenkontroller

I enlighet med SOSFS 2011:9 5 kap 2§ ska utföraren genomföra egenkontroller i den utsträckning som krävs. Utföraren har inkommit med följande uppgifter för hur de arbetar med egenkontroller:

Vi har externt stöd för förbättring av vårt Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete och har under 2020 genomfört egenkontroll inom följande områden:

Medarbetare: medarbetarsamtal, riskbedömning arbetsmiljö, personalkontinuitet, kompetensutveckling

Deltagare i Daglig verksamhet: Veckosamtal

Ekonomi: Utfall, inhämtat synpunkter revisor

Dokumentation: Personalen dokumenterar kontinuerligt det löpande arbetet. Personalen har varje vecka ett kort individuellt veckosamtal med deltagarna, vilket dokumenteras.

Det konstateras att utföraren jobbar med egenkontroller inom flera olika områden och således uppfylls kravet.

Kollektivavtal/ anställningsvillkor

I förfrågningsunderlaget för utförare av daglig verksamhet framgår att kommunen framhåller vikten av att utföraren tecknar kollektivavtal om anställningsvillkor mm. för anställda hos

Socialnämnden

utföraren. Om utföraren inte har tecknat svenskt kollektivavtal så ska utföraren teckna arbetsskadeförsäkring, sjukförsäkring och tjänstepension motsvarande gällande svenskt kollektivavtal för anställd personal. Utföraren uppger att de är medlemmar i arbetsgivarorganisationen Fremia (före detta KFO) som har kollektivtal med Kommunal. Således uppfylls kravet på anställningsvillkor.

Praktikplatser

Enligt förfrågningsunderlaget för utförare av daglig verksamhet ska utförare se till att praktikplatser tillhandahålls inom reguljär arbetsmarknad för målgruppen samt verka för att brukare erhåller anställning inom reguljär arbetsmarknad.

Utföraren har noga beskrivit hur de arbetar med praktikplatser. De har tidigare haft och söker nu nya möjligheter för samarbeten kring praktikplatser. De har också beskrivit hur deras deltagares möjligheter ser ut för att slussas vidare till den ordinarie arbetsmarknaden och tagit fram en plan för detta. Den konstateras att utföraren aktivt arbetar med området och att kravet uppfylls.

Riskanalys

Enligt förfrågningsunderlaget ska en riskanalys med påföljande handlingsprogram för verksamheten finnas så att säkerhet erhålls för deltagarna. Utföraren har inkommit med en riskanalys som undersökts och det bedöms att den är ändamålsenlig. Det har inte inkommit något separat handlingsprogram men med bakgrund av riskernas natur bedöms dokumentationen vara fullgod genom att åtgärder framgår av riskanalysen. Åtgärderna framstår som lämpliga och ytterligare dokumentation bedöms inte uppenbart fylla någon funktion.

Synpunkter från biståndshandläggare

Två av biståndshandläggarna har gemensamt svarat på hur det fungerar med Aktivt stöd. De uppger att de inte har någon anledning att tro något annat än att utföraren kan utföra de insatser som de fattat beslut om. På frågan om utföraren kontaktat de om det finns behov av att förändra beslutet på någon insats svarar de att det inte hänt någon gång. Vidare framför de att Aktivt stöd borde vara mer aktiva när det gäller närvaron hos vissa brukare. De önskar också regelbundna rapporter gällande arbetstagarnas närvaro/frånvaro.

När det gäller nivåmätning ska det genomföras en gång per år, men pga. arbetssituationen så har det inte gjorts. Med bakgrund av vad Aktivt stöd framfört ovan av nivåbedömningarna är det viktigt att sektor omsorg ser över rutinen kring nivåmätning.

Enligt avtalet ska genomförandeplaner inkomma till kommunen inom 30 dagar. Handläggarna har på grund av sin arbetssituation inte möjlighet att följa upp att genomförandeplaner inkommer och att det sker inom rätt tid. Här krävs att Sektor omsorg inför en bättre uppföljning och att det kontrollerar att genomförandeplaner inkommer inom den tid som avtalet stadgar.

Angående kontakten med utföraren uppger de att utföraren inte svarar när de ringer men då ringer de istället upp.

De skriver att Aktivt stöd inte har verkställt alla beslut i Pulsen Combine trots att biståndshandläggarna tagit upp detta ett flertal gånger. De tror att de har något som är fel och behöver ta stöd av sin objektspecialist.

Socialnämnden

Biståndshandläggarna upplever att Aktivt stöd verkligen bryr sig om sina brukare och vill att de ska ha det bra.

Inkomna synpunkter

Inga synpunkter har inkommit

Anmälningar

Ingen lex Sarah eller lex Maria anmälan har upprättats.

Sammanfattad bedömning

Sammantaget bedöms att Aktivt stöd bedriver en verksamhet på ett tillfredställande sätt med en god omsorg om deltagarna. De undersökta kraven på kollektivavtal, egenkontroll praktikplatser och riskanalys uppfylls alla. Inga synpunkter eller anmälningar har inkommit.

Biståndshandläggarna önskar regelbundna rapporter gällande arbetstagarnas närvaro/frånvaro från utföraren. Hur detta bäst kan ske tas upp på nästkommande dialogmöte. Utföraren behöver verkställa de beslut som finns i verksamhetssystemet som inte verkställts. Om detta har en teknisk orsak behöver utföraren ta stöd av sin objektspecialist eller kontakta IT inom kommunen.

Aktivt stöd har framfört synpunkter på myndighetsbesluten i form av nivåbedömningar, detta behöver diskuteras ytterligare och frågan lyfts därför på nästa dialogmöte för att vidare undersöka var Aktivt stöd tycker det brister och för att hitta formerna för att eventuellt fortsatt hantera frågan. För sektor Omsorgs del är det viktigt att se över rutinen kring nivåmätning för att de ska ske årligen. Det krävs också att sektor omsorg inför en systematisk uppföljning där de kontrollerar att genomförandeplaner inkommer inom den tid som avtalet stadgar.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Utredare Oskar Johansson föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Aktivt stöd, sten.hallberg@gmail.com

Sektorchef Lina Edlund

Utredare Oskar Johansson

Dnr SN-2021-48

§ 69. Uppföljning av utförare av daglig verksamhet enligt LOV Samarbetet 2020

Beslut

Socialnämnden godkänner uppföljningen.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Ekonomiska föreningen Samarbetet i Östhammar (här efter kallat Samarbetet) har avtal med Östhammars kommun för att utföra daglig verksamhet enligt lagen om valfrihet. Villkoren för verksamheten regleras främst i förfrågningsunderlaget för utförare av daglig verksamhet som inom en rad områden ställer krav på utföraren. Som ett led i kontrollen av de utförare som verkar enligt LOV genomför socialnämnden en uppföljning av verksamheten som bedrivs av Samarbetet.

Metod

Uppföljningen utgår från de krav som ställs i förfrågningsunderlaget för utförare av daglig verksamhet. Eftersom det inte är praktiskt möjligt att kontrollera alla krav har ett urval gjorts från de områden som bedöms viktigast. Ett antal frågor har skickats till utföraren som har inkommit med svar på de frågor som ställts. Det har dessvärre inte varit möjligt att få till ett möte med berörda biståndshandläggare. Därför har ett antal frågor skickats skriftligt där två handläggare tillsammans svarat på frågorna för att ge sin bild av hur samarbetet fungerar.

Analys

Synpunkter och klagomål på utföraren

Utföraren har tillfrågats om vilka synpunkter och klagomål som de har mottagit från sina deltagare. Utföraren har inkommit med följande svar:

Vi har inte mottagit några klagomål under 2020. Det har funnits synpunkter angående rutiner under Corona pandemin. Vi har upprättat ett dokument där vi beskriver hur vi jobbar så länge pandemin härjar. (Bifogar)

Synpunkter från utföraren

Utföraren har inkommit med följande synpunkter:

Vi tycker informationen runt riktlinjer för Daglig verksamhet under pandemin har varit dålig.

Här behöver Sektor omsorg se över hur berörd information kommuniceras till utförarna.

Arbetet med egenkontroller

I enlighet med SOSFS 2011:9 5 kap 2§ ska utföraren genomföra egenkontroller i den utsträckning som krävs. Utföraren har uppgett att de inte arbetat med egenkontroller. Här är

Socialnämnden

det viktigt att utföraren påbörjar ett sådant arbete som en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet är att identifiera brister och för att således stärka verksamhetens kvalitet. Socialnämnden understryker vikten av att utföraren påbörjat ett sådant arbete och sektor omsorg behöver därför följa upp detta med Samarbetet.

Kollektivavtal/ anställningsvillkor

I förfrågningsunderlaget för utförare av daglig verksamhet framgår att kommunen framhåller vikten av att utföraren tecknar kollektivavtal om anställningsvillkor mm. för anställda hos utföraren. Om utföraren inte har tecknat svenskt kollektivavtal så ska utföraren teckna arbetsskadeförsäkring, sjukförsäkring och tjänstepension motsvarande gällande svenskt kollektivavtal för anställd personal. Utföraren uppger att de har avtal motsvarande kollektivavtal med Fora. Fora är ett företag som ägs av LO tillsammans med Svenskt näringsliv. Genom Fora är det möjligt att teckna avtal försäkringar utan att ha ett kollektivavtal, det finns därför ingen anledning att betvivla att arbetsskadeförsäkring, sjukförsäkring och tjänstepension finns på plats för Samarbetet.

Praktikplatser

Enligt förfrågningsunderlaget för utförare av daglig verksamhet ska utförare se till att praktikplatser tillhandahålls för målgruppen samt verka för att brukare erhåller anställning inom reguljär arbetsmarknad. Utföraren har kortfattat beskrivit hur de arbetar med praktikplatser och hur deltagarnas möjligheter ser ut för att övergå till den reguljära arbetsmarknaden. Det framgår inte av svaret exakt hur utföraren arbetar med praktikplatser men eftersom utföraren har deltagare på praktik bedöms kravet uppfyllt.

Riskanalys

Enligt förfrågningsunderlaget ska utförare ta fram en riskanalys med påföljande handlingsprogram för verksamheten så att säkerhet erhålls för deltagarna. Utföraren har inkommit med en krisplan. Planen bedöms vara ändamålsenlig. Någon riskanalys har inte inkommit. Socialnämnden uppmanar därför Samarbetet att genomföra en riskanalys och sektor omsorg behöver följa upp detta.

Synpunkter från biståndshandläggare

Två av biståndshandläggarna har gemensamt svarat på hur det fungerar med Samarbetet. De uppger att utföraren kan utföra de insatser som de fattat beslut om. På frågan om utföraren kontaktat de om det finns behov av att förändra beslutet på någon insats svarar de att Samarbetet har efterfrågat ny bedömning på enstaka personer när det funnits misstanke på att nivån behöver justeras. Angående kontakten generellt med utföraren uppger handläggarna att utföraren är aktiv och söker kontakt i fall det är något speciellt.

Enligt avtalet ska genomförandeplaner inkomma till kommunen inom 30 dagar. Handläggarna har på grund av sin arbetssituation inte möjlighet att följa upp att genomförandeplaner inkommer och att det sker inom tiden. Här krävs att Sektor omsorg inför en bättre uppföljning och att det kontrollerar att genomförandeplaner inkommer inom den tid som avtalet stadgar.

I övrigt framförs att de önskar regelbundna rapporter gällande arbetstagarnas närvaro/frånvaro. De framför också att de upplever att Samarbetet verkligen bryr sig om sina brukare och vill att de ska ha det bra.

Socialnämnden

Inkomna synpunkter

Inga synpunkter har inkommit

Anmälningar

Ingen lex Sarah eller lex Maria anmälan har upprättats.

Sammanfattad bedömning

Sammantaget bedöms att Samarbetet bedriver en verksamhet på ett tillfredställande sätt med en god omsorg om deltagarna. Inga synpunkter eller anmälningar har inkommit. De undersökta kraven på kollektivavtal/ motsvarande villkor, praktikplatser och riskanalys uppfylls medan det saknas en riskanalys och egenkontroller.

Socialnämnden uppmanar skriftligt Samarbetet att genomföra en riskanalys och starta upp arbetet med egenkontroller.

Biståndshandläggarna önskar regelbundna rapporter gällande arbetstagarnas närvaro/frånvaro från utföraren. Hur detta bäst kan ske tas upp på nästkommande dialogmöte.

Samarbetet är missnöjda med informationen rörande riktlinjerna för daglig verksamhet under pandemin, sektor omsorg behöver därför se över informationsflödet kring nya riktlinjer under pandemin. Det krävs också att sektor omsorg inför en systematisk uppföljning där de kontrollerar att genomförandeplaner inkommer inom den tid som avtalet stadgar.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Utredare Oskar Johansson föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Samarbetet, samarbetet@telia.com

Sektorchef Lina Edlund

Utredare Oskar Johansson

Dnr SN-2021-73

§ 70. Tillämpning av Äldreplanen inom socialnämndens verksamhetsområde

Beslut

Socialnämnden fastställer Tillämpning av Äldreplanen inom socialnämndens verksamhetsområde. (Bilaga 1)

Ärendebeskrivning

Baserat på Äldreplanen har en tillämpning utarbetats för att ge vägledning till hur Äldreplanen ska kunna omsättas i praktisk handling. Tillämpningen utgår från syfte och mål med äldreomsorgen och ett genuint tillsammansarbete i nätverk med den äldre i centrum.

Tillämpningen innebär att organisationen förväntas bli mer flexibel och anpassningsbar utifrån de äldres behov men även mer kunskapsdriven och innovativ för att hitta lösningar i den äldres egen miljö. Den förändring som Äldreplanen och tillämpningen beskriver innebär att en ny kultur och nya synsätt kommer ersätta de gamla tankemodellerna om hur en effektiv äldreomsorg ser ut.

Förändringen kommer att genomföras genom att bjuda in till dialog och skapa en gemensam förståelse för hur verkligheten ser ut. Att bjuda in till dialog innebär att visa att det enbart går att få en trygg och hållbar äldreomsorg i Östhammar genom ett genuint och äkta tillsammansarbete och att det arbetet ständigt behöver vara i utveckling. Tillsammansarbetet berör alla – de äldre, anhöriga, civilsamhället samt kommunens och regionens medarbetare samt den politiska ledningen.

Både den politiska ledningen och förvaltningsledningens uppdrag är att leda äldreomsorgen som det komplexa system det är och kontinuerligt förbättra förutsättningarna för verksamheten att utföra sitt uppdrag på ett ändamålsenligt och resurseffektivt sätt. Det kan innebära att knyta kontakter och öka samarbetet med andra nämnder i Östhammars kommun eller andra organisationer såsom Region Uppsala, civilsamhället och lokala företag för att stärka det friska och förebygga ohälsa hos äldre. Det kan också vara att anpassa styrmodellen så att den ger stöd och incitament till beteenden och handlingsmönster som stödjer syftet med äldreomsorgen. I kommande uppföljningar kommer det därför vara viktigt för nämnden att få återkoppling på hur tillämpningen fungerar i praktiken för att kunna arbeta med att förbättra förutsättningarna.

Beslutsunderlag

Tillämpning av Äldreplanen inom socialnämndens verksamhetsområde.

Bilaga 1-4

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Verksamhetschef produktion Johan Steinbrecher, MAR/projektledare Monika Eriksson, konsult Siv Liedholm, enhetschef Annika Ulvfors, enhetschef Anna Hedblom, enhetschef

Socialnämnden

Marie Smedman Andersson, enhetschef Anette Eriksson, tf enhetschef Carina Kumlin,
enhetschef Josefin Mattsson Brunn föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Sektorchef Lina Edlund

Verksamhetschef produktion omsorg Johan Steinbrecher

Socialnämnden

Dnr SN-2020-79

§ 71. Lägesrapport: Omställningsarbetet för en "Trygg och hållbar äldreomsorg i Östhammars kommun"

Beslut

Socialnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Syftet med omställningen är att få till en trygg och hållbar äldreomsorg i Östhammars kommun. Omställningen ska finansiera sig självt genom att omfördela resurser från reaktiva och mindre effektiva insatser för målgruppen äldre till tidiga och mer effektiva insatser till samma målgrupp. Omställningen ska också finansiera den demografiutveckling som ligger utöver kommunens skattetillväxt.

Omställningsplanens innehåll innebär följande:

- Uppföljning av samtliga beslut med individuella insatser på de särskilda boendena Olandsgården, Lärkbacken och Tallparksgården ska vara färdiga 31 mars 2021.
- Insatser på de särskilda boendena Olandsgården, Lärkbacken och Tallparksgården ges som individuella insatser från och med 1 juni 2021.
- Särskilda boendena Edsvägen 16 och Parkvägen ställs om till enbart demensboenden, från och med 1 april 2021.
- Övernattning inom dagverksamhet för demenssjuka personer införs från och med 1 april 2021.
- Korttidsenheten vid vårdcentrum avvecklas 31 mars 2021.
- Ny korttidsenhet med 7 platser vid Lärkbacken startar 1 april 2021.
- Målgruppsbeskrivning för blivande psykiatriboende tas fram till senast 31 januari 2021.
- Nytt psykiatriboende med 6 platser för äldre öppnas vid Lärkbacken med start 1 april 2021.
- Ny nattorganisation SoL som är gemensam för ordinärt boende, Olandsgården, Lärkbacken och Tallparksgården startar 1 juni 2021.
- Ny resurspool startar 1 juni 2021.
- Ny hemsjukvårdsorganisation startar 1 april 2021.

Ärendet har lagts till som ett löpande informationsärende under 2021 kring arbetet med implementeringen av antagen omställningsplan. Ärendet redovisas muntligt till socialnämnden och dess utskott.

Ärendets behandling

Socialnämnden gav förvaltningen i uppdrag 2020-06-17 att ta fram en handlingsplan och en långsiktig strategi för en trygg och hållbar äldreomsorg i Östhammars kommun.

Socialnämnden antog handlingsplan för en trygg och hållbar äldreomsorg i Östhammars kommun 2020-09-30. Handlingsplanen konkretiserar vad nämnden vill se av omställningen i

Socialnämnden

form av förändrade arbetsätt och verksamheter, samt kompletterar och stödjer Äldreplanen ”Det goda livet som äldre i Östhammars kommun 2018-2022”.

Socialnämnden antog omställningsplan för en trygg och hållbar äldreomsorg i Östhammars kommun 2021-01-20.

Lägesrapport har lämnats på socialnämnden 2021-02-10, § 14 och 2021-03-10, § 37 och 2021-04-07, § 57.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Sektorchef omsorg Lina Edlund, verksamhetschef produktion Johan Steinbrecher, tf enhetschef Carina Kumlin och ekonom Torbjörn Nyqvist föredrar ärendet.

Information om information till personalen på APT:er, brev från några anställda på Olandsgården, systemutveckling, uppföljningar särskilda boenden och ekonomin följs.

Socialnämnden

Dnr SN-2021-18

§ 72. Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut första kvartalet 2021

Beslut

Socialnämnden överlämnar statistikrapporten till kommunfullmäktige. (Bilaga 2)

Ärendebeskrivning

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) ska socialnämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller och hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det ska också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män. Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Beslutsunderlag

Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut första kvartalet 2021.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Tf enhetschef Carina Kumlin föredrar ärendet.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Socialnämnden

Dnr SN-2021-32

§ 73. Ekonomisk uppföljning per mars 2021

Beslut

Socialnämnden tar del av redovisningen.

Ärendebeskrivning

Ekonomisk uppföljning per mars 2021.

Beslutsunderlag

Ekonomisk uppföljning per mars 2021

Ekonomisk rapport

Ärendets behandling

Socialnämnden har fått redovisning av ekonomin: 2021-03-10, § 38 och 2021-04-07, § 55.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Ekonom Torbjörn Nyqvist föredrar ärendet.

Socialnämnden

Dnr SN-2021-2

§ 74. Information från förvaltningen

Beslut

Socialnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information från förvaltningen, främst sektor omsorg, i aktuella frågor. På arbetsutskottet lämnades information om:

- Covid-19, läget
  - Ingen ny smitta bland brukare men viss smitta bland personal. Det finns goda rutiner för att inte föra över smitta från personal till brukare.
  - Det finns gott om skyddsutrustning.
  - LSS-personal ska börja vaccineras.
- Brukare inom LSS vaccineras för närvarande.
  - Besök på särskilt boende utförs enligt en särskild rutin.
  - Ekonomiska vårpropositionen
  - Medel för personlig skyddsutrustning för personliga assistenter förlängs.
  - Aktiviteter för barn och unga, smittsäkra lovaktiviteter.
  - Medel till organisationer som jobbar mot våld i nära relationer.
  - Avhopparverksamhet för kriminella.
- Lägesrapport toaletter gruppboenden LSS Abborren och Klackskär.

Lisa Norén (S) informerar om interpellation som behandlas på fullmäktige.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Enhetschef Hatim Abu Rweileh presenterar sig som ny enhetschef för barn och ungdom.

Sektorchef omsorg Lina Edlund och tf enhetschef Carina Kumlin informerar om:

- Personalfrågor: bemanning chefer och vikarieläget inför sommaren
- Covid-19: bra smittläge, ingen brist på skyddsutrustning, rutin för besök vid särskilt boende.
- LSS-boende Albrektsgatan 14: inflyttningsplanering, chef, andra verksamheter i samma byggnad, kombination med vaccinationen mot covid-19 i samma byggnad, bemanning i inledningsskedet
- Nyckelhantering: verksamheten har tillgång till nyckel till hemtjänstbrukare i nyckelgömma och reserv i skåp.

Socialnämnden

Dnr SN-2021-27

§ 75.   Rapporter

Beslut

Socialnämnden tar del av rapporterna.

Ärendebeskrivning

Rapporter och information från socialnämndens ledamöter.

Dagens sammanträde

Inga rapporter lämnas på dagens sammanträde.

Socialnämnden

Dnr SN-2021-2

§ 76. Anmälningssärenden

Beslut

Socialnämnden tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Anmälningssärenden i arbetsrummet:

1. Analys av regelverket för tillståndsprovning – Slutrapport av regeringsuppdrag från IVO. (SN-2021-1)
2. Kommunstyrelsens beslut om medborgarlöfte mellan kommun och polis för 2021. (KS-2021-145)
3. Kommunstyrelsens beslut om öppnande av anbud i upphandlingsärenden. (KS-2021-198)
4. Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut om uppföljning av RSMH Vallonerna. (KS-2019-736)

Anmälningssärenden som omfattas av sekretess och skickas på begäran:

1. IVO:s beslut om ansökan att flytta över ett ärende till annan kommun. IVO avslår ansökan.
2. Dom från Förvaltningsrätten i Uppsala i överklagan om avslag på nödbistånd/ekonomisk bistånd. Förvaltningsrätten avslår överklagandet.
3. Svar på begäran om överflyttning av ärende från annan kommun. Kommunen bifaller Östhammars kommuns begäran om överflyttning av ärendet.

Beslutsunderlag

Handlingarna publiceras i arbetsrummet under 3. *Information*, för dagens sammanträdesdatum

Tillämpning av Äldreplanen

Socialnämnden
April 2021

Innehållsförteckning

1	Nuläge	3
1.1	<i>Dokumentstruktur .....</i>	3
1.2	<i>Arbetsätt, genomförande.....</i>	3
1.3	<i>Äldreplanen pekar ut riktningen.....</i>	4
1.3.1	<i>Äldreplanens krav på Omsorg och service .....</i>	4
1.3.2	<i>De äldres kvalitetskrav .....</i>	5
1.3.3	<i>Behovet av äldreomsorg .....</i>	5
1.3.4	<i>Behovstriangeln .....</i>	5
1.3.5	<i>Förväntat resultat.....</i>	6
2	Nuläge	7
2.1	<i>Verkligheten för Esther .....</i>	7
2.2	<i>Nya handlingsmönster behöver uppmuntras .....</i>	9
3	Trygg och hållbar äldreomsorg	10
3.1	<i>Syftet med äldreomsorgen .....</i>	10
3.2	<i>Mål.....</i>	11
3.3	<i>Tillämpning av Äldreplanen.....</i>	11

1 Nuläge

I Äldreplanen "Det goda livet som äldre i Östhammars kommun 2018-2022" beskrivs hur kommuninvånare som är 65 år och äldre ska kunna leva ett gott liv – det goda livet som äldre. Kommunens alla nämnder och förvaltningar är ansvariga för att genomföra Äldreplanens inriktningar och ambitioner. Det övergripande målet med Äldreplanen är att de äldre i Östhammars kommun ska uppleva ökad trygghet, ökat välbefinnande och ökad delaktighet.

1.1 Dokumentstruktur

Dokumentet "Tillämpning av Äldreplanen" ger praktiskt vägledning för hur Äldreplanen ska levandegöras i vardagen. Syftet med dokumentet är att förstärka den kultur och de synsätt som uppmuntrar till handlingsmönster som leder i riktning mot Äldreplanens intentioner. Tillämpningen ska bidra till omställningen och omfördelningen av resurser från reaktiva och mindre effektiva insatser för målgruppen äldre till tidiga och mer effektiva insatser för samma målgrupp. Dokumentet beslutas politiskt och ska användas i verksamhetsplaneringen men ska även betraktas som en brygga mellan Äldreplanen och förvaltningens ledningssystem.

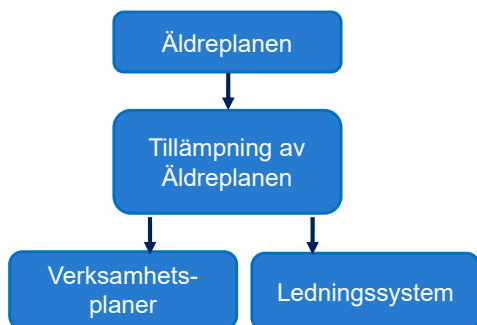

Bild 1 Dokumentstruktur

Definitioner av begrepp återfinns i bilaga 4.

1.2 Arbetssätt, genomförande

Arbetet med tillämpningsdokumentet började med intervjuer med chefer, planerare, biståndshandläggare och legitimerad personal på försommaren 2020. Därefter har fakta samlats in och fyra workshoppar har genomförts under hösten 2020 tillsammans med ca 30 personer från ovanstående grupper. Workshopparna har haft olika teman och format stommen i dokumentet. Deltagarna har fått ge synpunkter på ett utkast till slutdokument genom två remissrundor.

1.3 Äldreplanen pekar ut riktningen

Det goda livet som äldre innebär att ta vara på de erfarenheter och kunskaper som förvärvats genom livet och att känna sig trygg, uppleva gemenskap och delaktighet i samhället. Alla ska kunna vara självständiga individer som har möjligheter till att göra egna val utifrån intressen, önskemål och behov.

Äldreplanen lyfter fram fyra faktorer som påverkar ett gott liv som äldre:

1. Social gemenskap och stöd har positiva effekter på hälsa och välbefinnande även i hög ålder.
2. Att vara delaktig, känna sig behövd och uppleva att det man gör är meningsfullt påverkar åldrande och engagemanget i sin egen hälsa. För att göra rätt saker är det viktigt att fråga efter och lyssna till synpunkter och önskemål från de äldre. Teknik kan spela en viktig roll i kommunikationen men framförallt att någon anstränger sig för att lyssna och förstå situationen. Meningsfullhet och begriplighet är viktiga delar i det salutogena synsättet.
3. Hälsovinster av motion är i stort sett desamma för äldre personer som för övriga.
4. Goda matvanor och trivsamma måltider har stor betydelse för hälsa och välbefinnande. Metoder där deltagarna gör praktiska aktiviteter kring mat, exempelvis matlagningskurser, samt att tillhandahålla information, tips och recept anpassade till äldre ger effekt på beteendet och måendet.

Ett hälsosamt åldrande innebär inte i första hand att undvika sjukdomar och funktionshinder utan handlar om att fortsätta att utvecklas, att ha en positiv relation till andra människor, få bestämma över sig själv och känna meningsfullhet. Att vara en del i ett socialt sammanhang, vara fortsatt fysiskt aktiv, ha en hälsosam kosthållning och vara måttlig med alkohol och tobak bidrar till ett hälsosamt åldrande. Äldreplanen pekar på vikten av att motverka ensamhet och frånvaro av social gemenskap och stöd – samarbete med föreningsliv, göra lokaler tillgängliga mm. Insatser på de här områdena leder både till ökad livskvalitet för de äldre och till samhällsekonomiska vinster genom minskat behov av mycket stöd.

1.3.1 Äldreplanens krav på Omsorg och service

Kommunens omsorg och vård av äldre ska kännetecknas av trygghet, delaktighet och ett värdigt och positivt bemötande. En salutogen grundsyn och ett rehabiliterande förhållningssätt ska prägla verksamheten. Det innebär att se och ta tillvara de äldres egna resurser och möjligheter i hemmiljön och att personalen har ett stödjande förhållningssätt och uppmuntrar den äldre till att göra så mycket som den kan själv samt till egen problemlösning. Allt för att undvika passivitet och att den äldre tappar de funktioner och färdigheter som man faktiskt har.

1.3.2 De äldres kvalitetskrav

I intervjuer med ett antal äldre och med kommunens medarbetare under hösten 2020 framträder följande bild över vad som är viktigt i mötet mellan de äldre och kommunens medarbetare.

Bild 2 Vad som är viktigt för de äldre

Bilden över vad som är viktigt för de äldre är en bekräftelse på vad som kommer fram i liknande undersökningar. När det gäller kontinuitet handlar det inte bara om personalkontinuitet utan för många äldre är det ännu viktigare att stödet ges på ett liknande sätt från gång till gång och att även tidpunkten i stort sett är densamma. Andra viktiga faktorer är att förstå hur "systemet" fungerar, målet med hjälpen och förståelse för det rehabiliterande arbetssättet och det egna ansvaret samt att veta vem man ska kontakta i vilken situation för att få klarhet i olika frågor som dyker upp.

1.3.3 Behovet av äldreomsorg

Jämfört med riket har Östhammars kommun en större andel invånare 65 år och äldre. Antalet och andelen över 65 år kommer att öka under de närmaste tio åren. Kommunen har idag 234 SÄBO-platser (innan omställningen). Idag upptas ca 72-75% av samtliga 234 platser av personer över 80 år. Det innebär att ca 11% av alla äldre över 80 år bor på ett särskilt boende. Om 11% av alla över 80 år kommer att behöva en plats på särskilt boende år 2040 innebär det ett behov av 312 SÄBO-platser vilket motsvarar en ökning med 32% jämfört med situationen före omställningen. En sådan utveckling är inte ekonomiskt hållbar.

1.3.4 Behovstriangeln

Behovstriangeln symboliserar alla äldre i kommunen och deras grad av självständighet i vardagen.

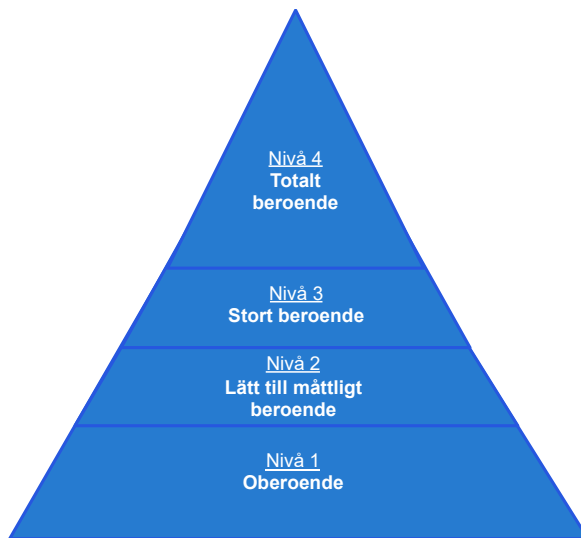

Bild 3 Behovstriangeln

I basen av behovstriangeln finns de äldre som klarar sig själva och som är oberoende av hjälp från kommunen. På nivå 2 så befinner sig de äldre som har hamnat i en situation där de temporärt eller permanent behöver stöd av kommunen för att klara vardagen. Med rätt hjälp i rätt tid kan många äldre återgå till nivå 1. På nivå 2 kan kroniker och multisjuka befinna sig under lång tid. Men om de äldre som befinner sig på nivå 2 inte får rätt hjälp i rätt tid är risken stor att de gör en snabb resa till triangelns topp och blir beroende av mycket hjälp. För att kunna göra bra prognoser över behovsutveckling behövs kunskap om exempelvis diagnoser för personer som befinner sig på nivå 1-3.

De olika nivåerna i behovstriangeln kan med fördel användas som utgångspunkt i ett nytt styrdokument för ekonomistyrning (avgiftssystem) av hemtjänst och boende (se exempel på behovsintervaller i bilaga 3). Det innebär en ekonomisk styrning som uppmuntrar till ett rehabiliterande arbetssätt och som ligger i linje med arbetssätten inom ”Individens behov i centrum (IBIC)”. Ur både ett mänskligt perspektiv och ur perspektivet god ekonomisk hushållning handlar det således om att undvika att driva människor uppåt i behovstriangeln. Det går att påverka utvecklingen av behov av hjälp genom att stärka det friska, förebygga ohälsa och ge det stöd som behövs för ett självständigt liv med hög livskvalitet.

1.3.5 Förväntat resultat

En god ekonomisk hushållning (rätt insats i rätt tid) kommer att visa sig i hur kostnaderna fördelar sig i behovstriangeln i relation till den äldre befolkningen. En önskad utveckling är att kostnadsmassans tyngd förflyttas neråt i triangeln vilket innebär att tidiga insatser genomförs som gör att ökningstakten i de äldres behov av stöd avtar.

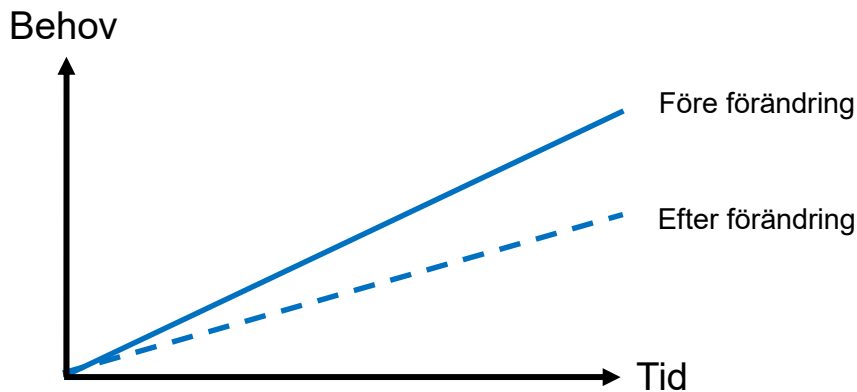

Bild 4 Utvecklingen av behov av stöd för äldre i kommunen

Genom att planera och utföra arbetet samordnat och med ett rehabiliterande förhållningssätt kan omfattningen av behoven påverkas och därmed blir ökningstakten av insatser lägre sett över tid, se bilden ovan. När de äldre kan bibehålla sina förmågor och sin självständighet minskar kostnaden för kommunen samtidigt som livskvaliteten för de äldre ökar.

2 Nuläge

Hur ser då verkligheten ut idag? Drivs äldre människor snabbt uppåt i behovstriangeln eller förmår de behålla en hög grad av självständighet och oberoende genom vårt sätt att arbeta tillsammans? Uppfyller äldreomsorgen de äldres kvalitetskrav? Behövs ett annat sätt att tänka för att kunna realisera Äldreplanens intentioner, undvika ökat behov av helinackorderingsplatser (se avsnitt 1.3.3) och klara den ekonomiska utmaningen eller är vi redan på rätt väg?

2.1 Verkligheten för Esther

Nedan redovisas händelseförloppet för en av våra äldre som vi kallar ”Esther”. För att det inte ska vara möjligt att identifiera henne med den verkliga personen är en del av beskrivningen påhittad. All data är dock verklig.

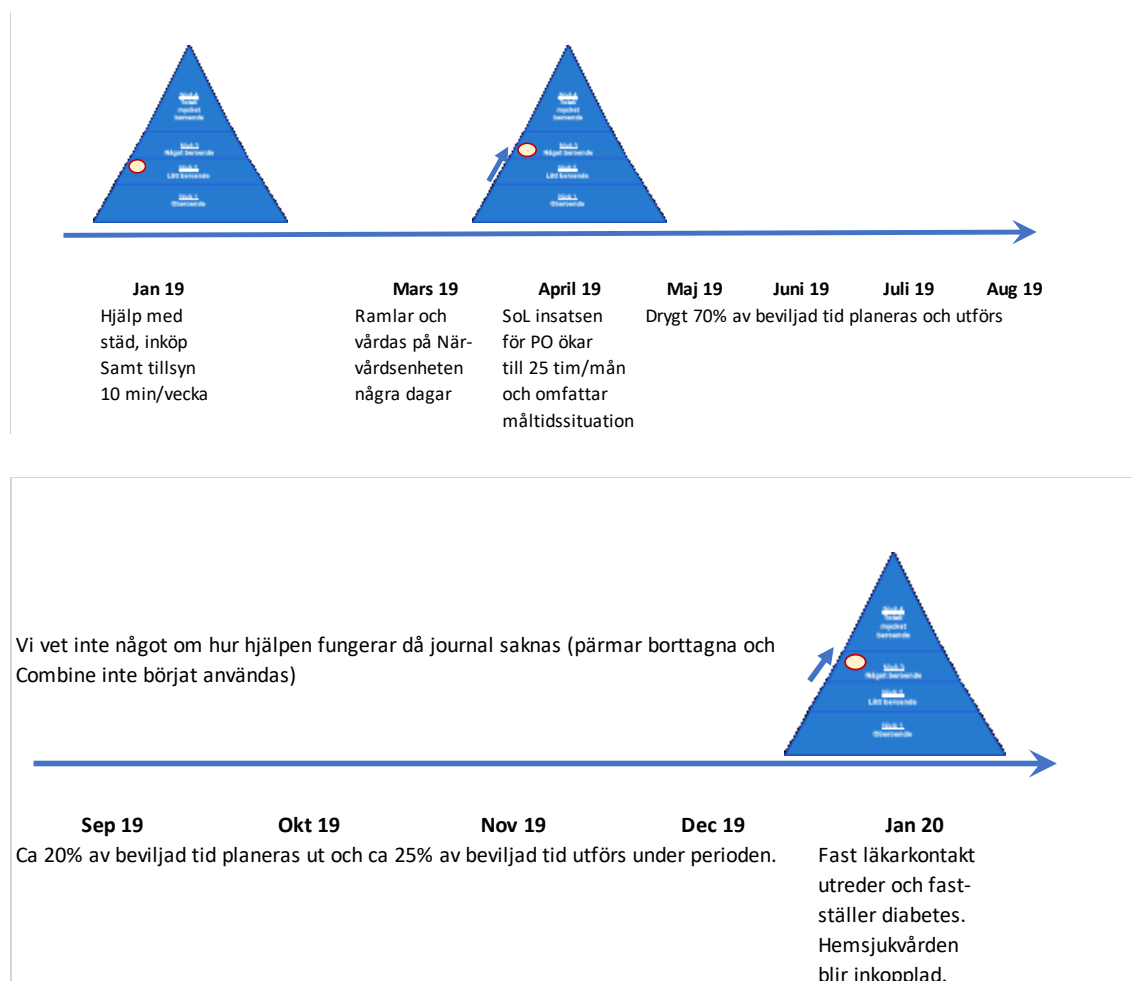
När vi studerar vad som hänt har ingen gjort fel enligt regelverken men vi frågar oss:

- Varför har Esther hamnat i den här situationen?
- Hade vi kunnat undvika det här händelseförloppet?
- Är det här ett mönster som känns igen?

Esther

Ålder: Esther är 81 år
Bakgrund: Arbetade innan pensionen i en lågstadieskolas matbetspisning
Bor: Ensamstående
Ekonomi: Ok pension men inga stora marginaler
Familj: Ja, en dotter med familj. De hälsar på regelbundet men ej under Corona
Andra nätverk: Inga nära relationer. Bästa väninnan gick bort för 2 år sedan. Esther har tidigare sjungit i kyrkokören men slutade med det när väninnan avled.

Esther har haft hjälp under hela 2019 och 2020 och vår personal har regelbundet träffat henne. Esthers tidslinje och rörelse i behovstriangeln har sett som följer av bilderna nedan.

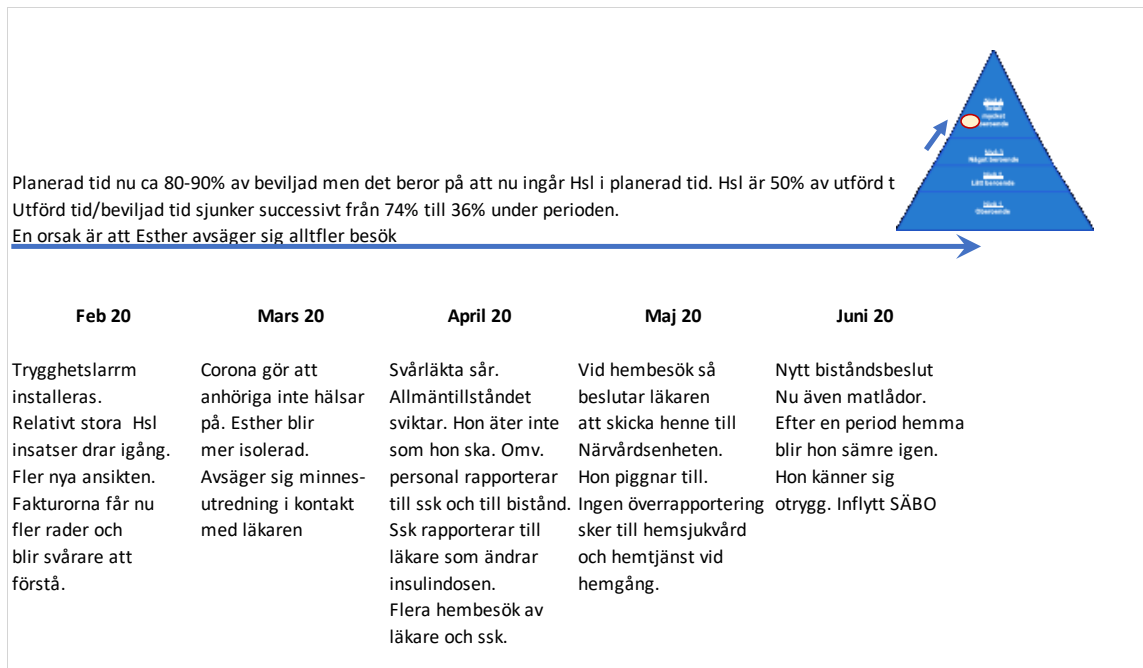

Bild 5-7 Esthers tidslinje

Under hösten 2019 var den planerade och den faktiskt utförda tiden i förhållande till den beviljade tiden väldigt låg. Efter att hon fick diagnosen diabetes i samband med en sjukhusvistelse i januari 2020 kom HSL insatserna igång. Men ändå är det något som inte fungerar.

I slutet av maj blir Esther akut inlagd på Närvårdsenheten. Hon var undernärd och hennes värden var dåliga. Efter några dagar på Närvårdsenheten piggar hon på sig flyttar hem igen. Information från Närvårdsenheten till hemsjukvården och hemtjänsten överförs inte. Situationen blir trasslig. Efter en tid blir Esther sämre igen och tappar vikt. Hon behöver återigen in på slutenvården. Ett splittrat arbete med många inblandade utan någon med helhetsansvar skapar förvirring och passivitet hos Esther. Det driver henne uppåt i behovstriangeln.

2.2 Nya handlingsmönster behöver uppmuntras

Esther är inte unik, Det här händelseförloppet upprepar sig för många av våra äldre och är en konsekvens av vårt nuvarande sätt att styra och leda äldreomsorgen. För att undvika snabba förflyttningar uppåt i behovstriangeln och realisera Äldreplanens intentioner krävs en annan kultur och andra synsätt än de vi har idag.

Dagens styrning bygger på antagandet att om varje organisatorisk del uppfyller sina ekonomiska och verksamhetsmässiga mål och krav så leder det till goda resultat. Styrningen sker utifrån den hierarkiska organisationen med tydliga ansvar och gränser. Det handlingsmönster som uppmuntras av styrningen är med en sådan styrning att ”var och en sköter sitt”, en organisationsegoism utvecklas där det är viktigare att se bra ut i den interna uppföljningen än att tillsammans med andra arbeta för Esthers bästa. Konsekvensen blir att ingen tar helhetsansvar för

vad som händer med Esther som människa.

Om organisation definieras utifrån Esthers perspektiv är organisation inte en hierarki utan ett nätverk, ett komplext system där relationerna och kommunikationen mellan människorna i systemet är avgörande för förmågan att hjälpa Esther.

Utifrån en syn på verkligheten som ett komplext system innebär det att styrningen behöver utformas för att främja ett handlingsmönster där professionerna krokar arm med varandra över de organisatoriska gränserna i hierarkin och utvecklar ett fungerande ”tillsammansarbete” med utgångspunkt från Esthers situation och behov. Ansvar bör då utkrävas för systemets (nätverkets) samlade förmåga att hjälpa Esther. Ingen kan ensam lösa uppdraget i äldreomsorgen. Vi är i högsta grad beroende av varandra och av Esther, hennes anhöriga, regionen och civilsamhället för att få goda resultat för helheten.

En styrning av verksamheten som ett komplext system istället för som en funktionell hierarki är en förutsättning för att förverkliga Äldreplanens intentioner och ligger även helt i linje med omställningen till Nära vård och förflyttningen i fokus:

- från organisation till person och relation
- från isolerade vård- och omsorgsinsatser till samordning utifrån personens fokus
- från reaktiv till proaktiv och hälsofrämjande vård
- från invånare och patienter som passiva mottagare till aktiva medskapare

Systemet ”äldreomsorgen i Östhammars kommun” är större än de kommunala verksamheterna och genom att lyfta blicken och se helheten kan vi också skönja andra innovativa lösningar där vi kan både höja kvaliteten och sänka kostnaderna för systemet som helhet.

3 Trygg och hållbar äldreomsorg

3.1 Syftet med äldreomsorgen

Ett högre syfte definierar varför en verksamhet finns och har en positiv inverkan på medarbetares motivation. Syftet med äldreomsorgen är formulerat utifrån den äldres perspektiv och bygger på intentionerna i Äldreplanen och Socialtjänstlagen:

***”Hjälp mig till en meningsfull och trygg vardag där jag kan leva så oberoende och självständigt som möjligt samtidigt som jag upplever att jag finns i ett sammanhang
– då mår jag bra!”***

Syftet används i dialog med medarbetare och chefer på samtliga funktioner för att få en

gemensam förståelse för vad arbetet går ut på. Syftet är en vägvisare i det dagliga tillsammansarbetet och ett ankare i omställningsarbetet.

3.2 Mål

I handlingsplanen ”Trygg och hållbar äldreomsorg, 2020-2021” som antogs av nämnden under hösten 2020 finns följande mål formulerat:

”En effektiv äldreomsorg med rätt insatser, i rätt tid och i rätt omfattning”

Ett alternativ till ordet ”effektiv” är ”hållbar” som kopplar till Agenda 2030.

I en komplex verksamhet som äldreomsorg **varierar** vad som är ”rätt” i tid och rum. Det innebär att stödet måste bedömas kontinuerligt och vara flexibelt i omfattning mellan olika dagar beroende på hur situationen ser ut hos den äldre. Det i sin tur kräver att medarbetarna både behöver känna de äldre, ha relevant kompetens samt mandat att fatta beslut i de situationer som uppstår utifrån enkla gemensamma principer och regler. På så sätt får vi motiverade medarbetare som tar ansvar och har kontroll på kvaliteten ute i verksamheterna. Någon utanför verksamheten kan inte säkerställa kvaliteten i en komplex verksamhet som äldreomsorg.

Utöver målet i handlingsplanen arbetar vi med nedanstående tre övergripande mål. Målen är hämtade från 5 kap. 4 § SoL.

- Leva ett värdigt liv och känna välbefinnande
- Möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden
- Möjlighet att ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra

3.3 Tillämpning av Äldreplanen

För att kunna öka vår gemensamma förmåga att uppnå syfte och mål för varje äldre lyssnar vi kontinuerligt och arbetar med att utveckla förståelse för varje människas situation, behov och sammanhang för att i handling kunna ta **tillvarata samtligas kunnande och kompetens** så bra som möjligt för att möta behovet.

Tillämpningen av Äldreplanen i vardagen kan illustreras med bilden nedan, **vårt öga**, där den äldre finns i mitten tillsammans med sina närmast anhöriga. I ringen utanför finns kommunens och regionens medarbetare och i den yttre ringen finns vänner och nätverk i civilsamhället som är viktiga för den äldre. Som en aktör bland många kan kommunen underlätta tillsammansarbetet genom att skapa förutsättningar för att människor kan mötas och interagera med varandra så att innovativa lösningar kan skapas i den äldres egen miljö.

Bild 8 Ögat – vårt sätt att illustrera tillämpningen av Äldreplanen

Relationerna och kommunikationen mellan människorna i ögat har stor betydelse för förmågan att uppnå syftet. Att skapa rätt förväntningar hos de äldre och anhöriga i det första mötet kan vara direkt avgörande för hur den fortsatta relationen utvecklar sig. Ordval och bemötande är mycket viktigt för att ge en korrekt bild och skapa trygghet. Eftersom den äldre och anhöriga ofta träffar många olika professioner behöver budskapet de får vara samstämmigt. Det ska vara synligt för de äldre att olika professioner pratar med varandra och har en fungerande kommunikation samt en hög professionalitet i sitt agerande.

Den kommunala rollen ”kontaktman” i samarbete med patientansvarig sjuksköterska/rehab har en central betydelse som informationsnav och vägledare för arbetet i vardagen med ”sina” äldre. De har huvudansvar för att ”ögat” fungerar för varje äldre person men alla medarbetare som möter den äldre är viktiga och har ett ansvar för att fånga information, kommunicera samt bidra till att utveckla förståelse och kunskap om förändringar i behov och situation.

Tillämpningen kan kortfattat uttryckas på följande sätt:

”Vi ser våra äldre och deras situation vid varje möte i vardagen. Vi arbetar mot syftet för var och en, Vi arbetar tillsammans med de äldre, anhöriga, andra i deras nätverk och tillsammans med varandra inom kommunen och med regionen”.

I de medföljande bilagorna ges konkreta förslag på hur tillämpningen ser ut i praktiken genom målbilder, principer för tillsammansarbetet, faktainsamling och uppföljning för lärande. Förslagen tas om hand i verksamhetsplaneringen och utvecklas tillsammans med chefer och medarbetare genom försöksverksamheter i liten skala.

Bilagor till dokumentet

”Tillämpning av Äldreplanen 1.0”

Viktiga skillnader mot idag i den här berättelsen:

- Hembesök görs av biståndshandläggaren tillsammans med relevant legitimerad profession. Närmast anhörig deltar vid besöket tillsammans med den äldre. I mötet är fokus på att lyssna, förstå vad som är viktigt samt leta efter resurser/förmågor och möjligheter i den äldres miljö. Besöket följs av en teamträff med relevanta professioner för att enas om en första plan. Biståndshandläggaren fattar ett rambeslut om SoL-insatser alternativt kan Esther klara sin vardag genom förändringar i hemmiljön och genom aktivitet/stöd på annat sätt än genom kommunen.
- Biståndsbeslutet utformas som ett rambeslut för att kunna ge utrymme att anpassa och variera insatserna utifrån hur Esthers behov ser ut.
- Informativt möte tillsammans med Esther om stödet. Biståndshandläggare, kontaktman samt relevant legitimerad profession deltar för att sedan i direkt anslutning till mötet utföra sina respektive delar (exempelvis upprätta en genomförandeplan). I samband med mötet presenterar sig ytterligare ett par personer från hemtjänsten.
- I samband med mötet får Esther en mapp där det står vad man kommit överens om och namn, bild och kontaktuppgifter till kontaktman och biståndshandläggare samt eventuellt ytterligare personer.
- Dokumentationen är tillgänglig för Esther och för anhöriga (om medgivande finns) i Combine
- En dagbok finns hos Esther där det går att läsa om vad som hänt eftersom hon har begynnande demens och kognitiv svikt
- Kontaktmannen fungerar som ett informationsnav runt Esther. Alla medarbetare som möter Esther har ett ansvar för att fånga upp hur stödet fungerar och eventuella förändringar i hennes situation samt kommunicera det till kontaktmannen eller om situationen så kräver direkt till patientansvarig sjuksköterska/rehab eller till fast vårdkontakt på vårdcentralen
- Kontaktmannen, och teamet runt Esther pratar regelbundet om hur stödet fungerar och hur Esthers utveckling ser ut i behovstriangeln samt kommer överens om vad som ska göras framåt och hur det ska göras (små förändringar i arbetssätt kan ha stor betydelse). Fokus är på att hitta möjligheter och ta tillvara Esthers och hela nätverkets kunskaper och kompetens.
- Uppföljning görs kontinuerligt av biståndshandläggare tillsammans med Esther, kontaktman samt relevant legitimerad profession (patientansvarig sjuksköterska och/eller medarbetare från rehabiliteringen eller annan profession som arbetar med Esther)

Exempel på arbetssätt vid hemgång från sjukhus för "Esther" som redan har beviljat stöd

Den här situationen beskriver när Esther, som sedan tidigare har stöd från hemtjänsten, ska flytta hem igen efter en sjukhusvistelse.

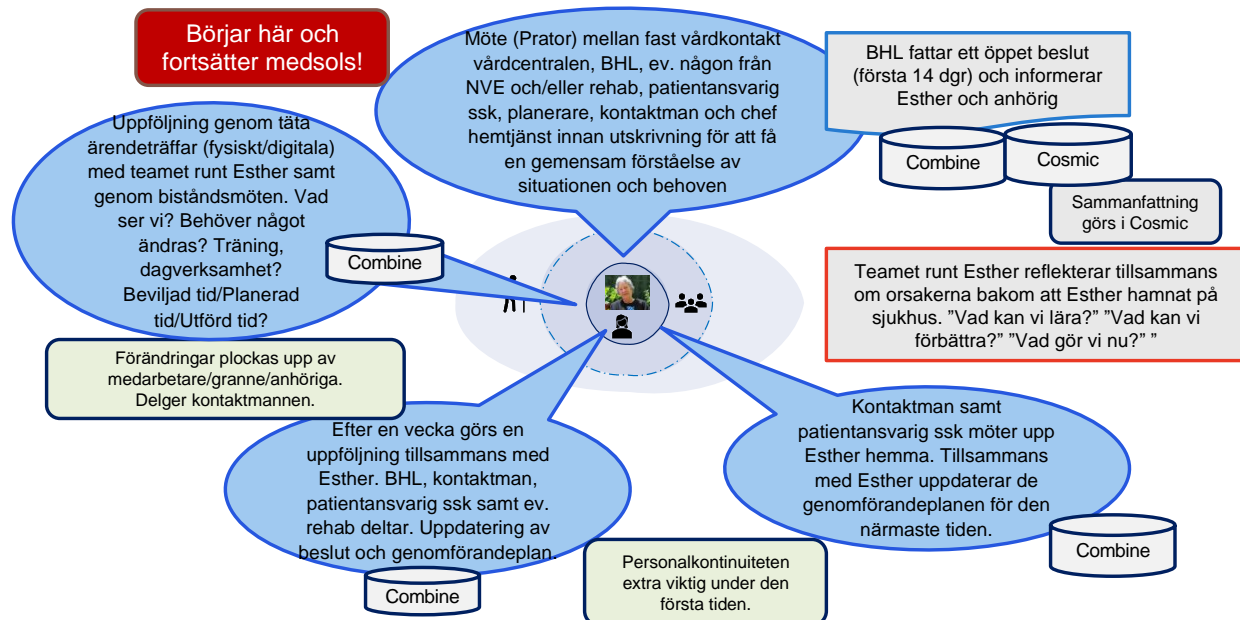

Bild 9 Esther kommer hem efter en vistelse på sjukhus

Viktiga skillnader mot idag i den här berättelsen är:

- Gemensam reflektion om varför Esther hamnat på sjukhus. Utifrån den kunskapen och utifrån hur det har fungerat för henne under tiden på slutenvården skapar teamet en gemensam förståelse för vad som krävs framöver.
- Kontaktman i hemtjänsten och patientansvarig sjuksköterska möter upp Esther hemma. Tillsammans uppdaterar de genomförandeplanen.
- Extra stort fokus läggs på hög personalkontinuitet i planeringen efter hemgång
- Efter en vecka görs en uppföljning (biståndshandläggare, kontaktman, patientansvarig sjuksköterska samt eventuellt medarbetare från rehabiliteringen). En uppdatering av beslut och genomförandeplan görs tillsammans med Esther
- Kontaktman inom hemtjänst och patientansvarig sjuksköterska samt eventuellt fler i teamet runt Esther har en tät kontakt om vad som händer med Esther för att snabbt kunna anpassa stödet inom givna ramar från biståndsbedömningen

1.2 Principer för tillsammansarbetet

Principerna för tillsammansarbetet är framtagna för att förtydliga den kultur och de synsätt som vi eftersträvar. När samtliga professioner arbetar utifrån principerna får det som konsekvens att kommunen uppfattas ”som ett” i relation till den äldre och närstående. Principerna bygger på kommunens värdegrund och de interna värdeord som gäller för hela kommunorganisationen:

- Ansvar
- Engagemang
- Tillsammans
- Öppenhet

Varje organisatorisk del använder principerna för att utvärdera sig själv och i dialog med andra organisatoriska delar för att reflektera, lära och utveckla arbetssätt (inte döma) för att öka förmågan att uppfylla syfte och mål för de äldre. Principerna ses över och uppdateras årligen.

Principer

- Vi utgår från den äldres behov, situation, sammanhang och det som är viktigt för den äldre när vi organiserar, planerar och genomför arbetet (vi utgår inte vår egen organisatoriska del). ”Kan vi lösa behoven hemma?” är vår högsta prioritet.
- Vi lyssnar och bjuder in till tillsammansarbete och anstränger oss för att se situationer utifrån andra personers perspektiv. Vi är tillgängliga för varandra och tar hjälp av varandra och de äldre för att hitta och testa nya enkla och praktiska lösningar (teknik, mötesformer, arbetssätt mm) på de problem som uppstår.
- Vi bejakar i både beslut, planering och genomförande att det måste finnas möjlighet till variation i vad som är ”rätt” insats vid olika tidpunkter.
- Ansvar ”gör vi” var och en när vi väljer att se förändringar hos den äldre och anstränger oss för att informera varandra (kontaktman, patientansvarig sjuksköterska, fast vårdkontakt vårdcentralen) om vad vi sett. Det handlar om förändringar som innebär både behov av mer stöd, mindre stöd eller annan form av stöd/aktivitet utifrån syftet.
- Vi kommunicerar rakt och tydligt om vilka förväntningar vi har på varandra, på den äldre och på anhöriga. Det ska vara tydligt för de äldre och anhöriga att olika professionella yrkesgrupper har en fungerande kommunikation för att undvika missförstånd och onödigt arbete.

- Vi tar vara på varandras olikheter och styrkor för en bättre teamprestation. Vi gör varandra bra genom att ställa oss i varandras skor och träna på att använda vårt gemensamma omdöme och vår kunskap.
- Vi dokumenterar så att det underlättar tillsammansarbetet. Vi administrerar det som är nödvändigt.
- Vi använder fakta från arbetet i kombination med vårt omdöme och mätningar av den äldres upplevda kvalitet när vi regelbundet reflekterar över hur stödet fungerar och vad som är ”rätt” i varje situation. Om riktlinjer är en begränsning för att göra ”rätt” utifrån den äldres behov så ifrågasätter vi riktlinjens giltighet i situationen.
- Vi är inte rädda för att lyfta upp och prata om både det som fungerar bra och det som fungerar mindre bra för att utveckla tillsammansarbetet och vår förmåga att uppfylla syfte och mål för varje äldre. Vi är problemlösare men vi stannar även upp och frågar oss ”varför uppstår de här problemen?”
- Det är naturligt för oss att driva förbättringsarbete genom att ”testa i liten skala” för att lära om vad som fungerar bra och mindre bra i relation till den äldres behov, situation och sammanhang. Ett exempel på en försöksverksamhet som bedrivits under hösten 2020 finns beskriven i bilaga 2.
- Vi pratar med varandra som att alla är med i rummet.

Principerna behöver vara väl kända för samtlig personal inom äldreomsorgen, även de som arbetar på stödfunktionerna.

1.3 Mätningar av kvalitet och resultat

Mätningar behövs för olika syften. Med utgångspunkt från syfte och mål utvecklas synen på vad som är kvalitet och vad som är resultat. De exempel på mått som tagits fram behöver ytterligare definieras och testas i praktisk användning så att nyttan av måtten överstiger kostnaden för att ta fram dem.

Mått på kvalitet

Mått på kvalitet visar hur väl verksamheten fungerar utifrån ett medicinskt perspektiv men även utifrån vad som är viktigt för den äldre ur ett omvårdnadsperspektiv och utifrån viktiga förutsättningar för tillsammansarbetet. Kvalitetsmått används av kontaktmannen, planerare, chefer, legitimerad personal och biståndshandläggare för att förstå och lära om orsakerna

bakom resultaten för varje äldre och om orsakerna bakom resultaten i äldreomsorgen som helhet på varje ort och totalt i kommunen.

Exempel på kvalitetsmått utifrån ett medicinskt perspektiv

- Avvikelser (läkemedel, fall mm) per person samt orsaker bakom avvikelserna under perioden
- Qualid (mäter livskvalitet vid svår demens)
- BPSD (kvalitetsregister för att analysera insatsen och öka livskvaliteten för personer med demens (beteendemässiga och psykiska symptom))
- Appva – följsamhet kring ordinationer/delegeringar från HSL till SoL
- Senior Alert (nationellt kvalitetsregister för att analysera och förbättra omhändertagande och vård i regionernas hälso- och sjukvård och kommunernas sociala omsorger. Det som registreras är risk för fall, trycksår, undernäring, ohälsa i munnen och blåsdysfunktion.)

Exempel på kvalitetsmått utifrån ett omvårdnadsperspektiv

- Mått definierade utifrån genomförandeplanens mål (analyserade utifrån IBIC) och det som är viktigt för den äldre (unikt för varje äldre)
- Avvikelser (exempelvis bemötande)
- Kvalitetsuppföljning Combine (standardfrågor), brukarundersökning
- Avböjd tid (volym, orsaker)

Exempel på kvalitetsmått relaterade till förutsättningarna i arbetet och till själva arbetet

- Antal/andel besök och tid med ”sina” äldre för kontaktmannen under perioden
- Personalkontinuitet, antal personal som en hemtjänsttagare möter under 14 dagar (eventuellt med tillägg om var de befinner sig i behovstriangeln)
- Antal larm fördelade per person och orsak under perioden
- Andel äldre som har en utsedd kontaktman
- Oplanerad återinskrivning på NVE eller på sjukhus inom 30 dagar samt bakomliggande orsaker
- Leveranssäkerhet, totalt per ort och per person (brukartid, den tid personalen är hos den äldre, i timmar i förhållande till beslutad tid under perioden).
- Orsak till inflytt till Trygghetsboende/SÄBO
- Personalens kompetens i förhållande till behoven i arbetet (IT, delegeringar mm)
- Närvaro vid SIP möten, vårdplaneringsmöten, biståndsmöten, ärendeträffar (Prator, primärvård). Orsaker till frånvaro.
- Antal och andel fast anställda och timanställda, totalt och per ort

- Sjukfrånvaro (lång och kort i relation till antal anställda), totalt och per ort under perioden. Orsaker bakom sjukfrånvaro.
- Personalomsättning totalt och per ort under perioden. Orsaker bakom varför personal lämnar

Mått på resultat

Det viktigaste resultatmålet är vilken skillnad tillsammansarbetet leder till för de äldre. I en komplex verksamhet går det inte att urskilja exakt vilka insatser som bidragit till utfallet men det går att utläsa om utvecklingen är på väg åt rätt eller fel håll i förhållande till syftet. De primära resultatmåten är kopplade till förändringar i behovstriangeln.

Exempel på resultatmål:

- Antal personer på olika nivåer i behovstriangeln per ort och totalt i kommunen ¹ samt rörelser mellan nivåerna sedan förra perioden fördelat på
  - Personer med olika typer av diagnoser
  - Personer med enbart SoL insatser/enbart HSL insatser/med båda typerna av insatser
- Antal timmar/insatser på olika nivåer i behovstriangeln per ort och totalt i kommunen samt förändring sedan förra perioden
- Servicegrad och verksamhetsmix per ort och totalt i kommunen samt förändring sedan förra perioden
- Förflyttning i behovstriangeln för varje äldre

Även kostnader bör följas utifrån behovstriangeln

- Kostnader fördelade i behovstriangelns olika nivåer per ort och totalt i kommunen
- Kostnader i relation till hela befolkningen 65+ per ort och totalt i kommunen

Baserat på kvalitetsmåten och resultatmåten kan verksamheten beskrivas och en samlad bedömning av utvecklingen göras som även omfattar en bedömning av framtida risker för olika scenarier kopplat till förändringar i behovstriangeln utifrån kunskap om exempelvis olika diagnoser.

---

¹ Se bilaga 3 för ett exempel på en sådan behovstriangel

Bilaga 2

Lärande från försöksverksamhet

Redan under hösten 2020 har det skett några försök i liten skala för att testa hur det fungerar att arbeta utifrån syfte, mål och principerna för tillsammansarbetet.

Nedan beskrivs försöket med att arbeta på ett nytt sätt med en äldre som flyttade från eget boende till särskilt boende. I tabellen beskrivs det tidigare arbetssättet samt det arbetssätt som nu har testas med en äldre.

<u>Tidigare</u>	<u>Nytt</u>
Kontaktman hälsar vid första bästa tillfälle när boende flyttar in.	Presentation av kontaktman i hemmet och hennes roll
Sparsam info	Kommunikation med hemtjänstpersonal om hjälpbehov samt följer med hemtjänstpersonal vid insats för att se omvårdnadsbehov, förflyttningar mm.
Träff med anhörig när de kommer på besök	Skapar relation till närstående och kan informera om praktiska saker vid inflyttning i den enskildes hem
Försöka få fram information om hur personen vill ha det.	Kontaktman får information vid sitt hembesök och via hemtjänsten om hur och vad personen brukar göra i egna hemmet, exempelvis sitter i morgonrock och äter frukost, behöver/vill duscha två gånger i veckan.
Ny kontakt vid inflytt	Vid inflyttning känner den enskilde och närstående igen kontaktman, det ger en trygghet
	Kontaktman upplevs mer engagerad och positiv, tycker det har varit väldigt bra och värdefullt att träffas före inflyttningen.
	Genomförandeplan upprättas inom 14 dagar med fler detaljer än vanligt kring hur personen vill ha det.

Genom det nya arbetssättet får kontaktmannen ett ”informationsförspång” och kan förbereda inflyttningen på ett bättre sätt. Kontaktmannen upplever större ”kontroll” över situationen genom att det nu finns möjlighet att fånga upp detaljer från hemtjänstpersonalen in till boendet. Kontaktmannen etablerar en egen relation med den äldre och anhöriga innan flytten och får möjlighet att förstå vad den äldre kan och vad som är viktigt för personen när det gäller det stöd som behöver men även om vad som är viktigt i livet (lär känna familjen, ser hemmet och hur personen har levt tidigare).

Anhöriga känner sig trygga med flytten när det sker ett överlapp bland personalen. Mindre oro innebär

färre samtal från anhöriga för att ”ha kontroll” och tid frigörs för att vara med den äldre. Större tillit till personalen och hela situationen leder även till en högre benägenhet hos anhöriga att hjälpa till istället för att försöka ”hitta fel”. Genom relationen kan man också ge tydliga förväntningar på anhöriga (exempel på inköp mm).

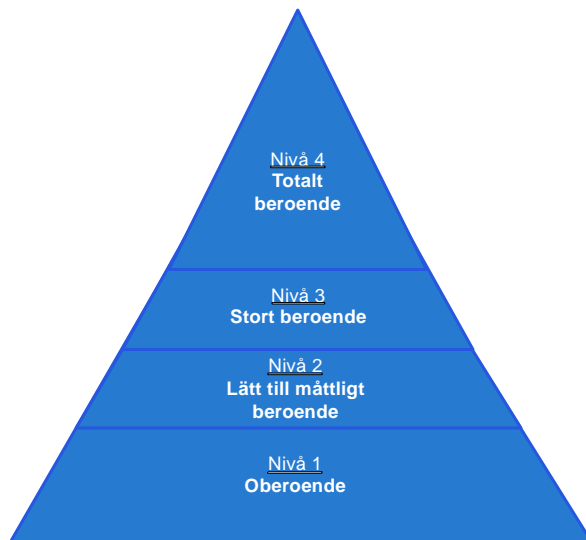
Den äldre känner sig trygg i den förändring som sker och får förutsättningar att klara flytten utan att bli sämre (mer beroende av stöd)

Bilaga 3

Exempel på behovstriangel

Behovstriangeln nedan visar antal äldre personer i Östhammars kommun fördelat på olika behovsnivåer.

Lätt till måttligt beroende – nivå 2 i behovstriangeln

Behovsintervall, 1-15 beviljade SoL insatser uttryckt i timmar per månad

Utmaningar

Beviljade SoL insatser tillsammans med rehabiliterande arbetssätt och kvarboendestöd ska väcka den äldres intresse för sina egna förmågor, möjligheter att öka sitt oberoende av hemtjänstinsatser. Tanken är att vardagsrehabilitering och kvarboendestödet leder till att behålla den äldres förmågor och förebygger ett ökande behov av insatser.

Stort beroende – nivå 3 i behovstriangeln

Behovsintervall, 16-55 timmar beviljade SoL. Insatser uttryckt i timmar per månad

Utmaningar

Den äldre ska uppleva att de beviljade SoL insatserna utförs på ett sätt som gör att den äldre upplever trygghet och meningsfullhet samt får möjlighet att utifrån sin förmåga vara delaktig i att planera och genomföra de dagliga aktiviteterna i hemmet samt även bidra till samhället.

Totalt beroende – nivå 4 i behovstriangeln

Mycket beroende

Behovs intervall, 56-112 beviljade SoL Insatser uttryckt i timmar per månad.

Utmaningar

De rehabiliterande insatserna ska syfta till att en person med förvärvad funktionsnedsättning ska återvinna eller bibehålla bästa möjliga funktionsförmåga för att få ett självständigt liv och ett aktivt deltagande i samhället. De psykosociala faktorerna i omsorgsarbete är ett viktigt inslag i utförarens arbete med kvarboendestödet.

Deltagandet i meningsfulla aktiviteter är nödvändiga för att få bibehålla hälsan i senare delen av livet. Det egna hemmet och den välkända miljön tillför den äldre en känsla av att vara självständig.

Totalberoende

Behovs intervall, 113-> beviljade SoL Insatser uttryckt i timmar per månad

Utmaningar

Utföra omsorgsinsatserna och rehabilitering mot individer med komplicerade och/eller sammansatta diagnoser och vårdbehov. Omsorgsinsatserna kan innebära palliativ vård i hemmet. Samarbetet med Regionens funktioner inom hemvården (t ex NVE) är mycket viktig för den här gruppen.

Bilaga 4

Begrepp inom Trygg och hållbar äldreomsorg²

Begrepp	Förklaring	Officiell statistik
Anhörig	Person inom familjen eller bland de närmaste släktingarna, inkluderar även begreppet närstående.	
BHL	En av kommunen anställd tjänsteman (BHL = biståndshandläggare) som utreder, biståndsbedömer och fattar biståndsbeslut utifrån gällande lagstiftning och riktlinjer.	
Brukare Den enskilde	(inom socialtjänst:) person som får, eller som är föremål för en utredning om att få, individuellt behovsprövade insatser från socialtjänsten	
God man	Person som är utsedd att företräda en viss person som på grund av funktionsnedsättning behöver hjälp att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person.	
Särskilt boende	Ett boende som BHL har beviljat till den enskilde enligt SoL	
Individuell insats i Särskilt boende	Bistånd i form av service och personlig omsorg i särskilt boende oavsett omvårdnadsnivå, särskilt boende enligt SoL	
Serviceägenheter	Anvisad/beviljad lägenhet av BHL enligt SoL. Lägenheterna har anpassad fysisk miljö.	
Hemsjukvård	Hälso- och sjukvård med beräknad varaktighet i mer än 14 dagar. (när den ges i patientens bostad, särskilt boende eller motsvarande och som är sammanhängande över tiden)	
Hemtjänst	Bistånd i form av service och personlig omsorg i egna hemmet, ordinärt boende	
Hemvård	Samlingsbegrepp för hemtjänst och hemsjukvård.	
HSL	Hälso- och sjukvårdslagen (HSL 1982:763)	
Insats	Den hemtjänst eller hemsjukvård som enskild beslutas/bedöms ha behov av.	
IVO	Inspektionen för vård och omsorg	
MAS	Medicinskt ansvarig sjuksköterska	
MAR	Medicinskt Ansvarig för Rehabilitering	
Myndighet	Avser den del av Sektor omsorg som fattar biståndsbeslut och följer upp dessa på individnivå.	
SoL	Socialtjänstlagen (SoL 2001:453)	

² Version 2020-12-07

Statistikrapport av ej verkställda beslut

Omsorg, Kvartal 1 2021

Innehållsförteckning

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut	3
---	---

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut

Socialförvaltningens förslag till beslut

Arbetsutskottet föreslår socialnämnden besluta att överlämna redovisningen till fullmäktige

Beslutsfattare/delegat: Socialnämnden

Bakgrund

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) skall socialnämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det skall också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män.

Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

LSS Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön
2018-07-26	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Utökat boendestöd, ev kopplas GB bas i Österbybruk.	Man
2018-07-27	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Avslut utan verkställan, dragit tillbaka ansökan 2020-04-29.	Man
2019-06-26	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Finns ingen ledig gruppboende, fått info om ledsagarservice och kontaktperson ej sökt.	Man
2019-07-03	9.9§ Bostad för vuxna	Förhandsbesked	Förhandsbesked	Kvinna
2019-07-03	9.10§ Daglig verksamhet	Förhandsbesked	Förhandsbesked	Kvinna
2019-08-30	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Verkställd 2021-03-01.	Man
2019-09-24	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	Verkställd 2021-02-08.	Man
2020-03-20 avbrott	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	2020-03-20 Kontaktperson avslutar sitt uppdrag. Rekrytering pågår.	Man
2020-01-22	9.6§ Korttidsvistelse	Resursbrist, saknar lämplig uppdragsfamilj	2020-02-06 kontakt med två kontaktfamiljer, tackar nej pga tidsbrist. 2020-02-27 kontakt med två kontaktfamiljer, tackar nej pga tidsbrist. 2020-03-05 kontaktfamilj tackar nej pga tidsbrist.	Kvinna

2020-02-10	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Haft insatsen boende SoL 2020-05-01 -- 2020-08-31. Har insatserna boendestöd, hemtjänst, daglig verksamhet och kontaktperson.	Kvinna
2020-03-19	9.6§ Korttidsvistelse	Ej nyttjat insatsen pga Covid-19	Kommer ej att nyttja korttidshem så länge Covid-19 pågår.	Man
2020-03-24	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Familjehemsplacerad	Kvinna
2020-05-08	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Verkställd 2021-02-22.	Man
2020-06-18	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	Finns ingen lämplig kontaktperson att erbjuda. Fått beslut om daglig verksamhet. Uppföljning av behov.	Man
2020-06-23	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	Tackat nej till kontaktperson på grund av dåligt psykiskt mående 2020-11-27.	Man
2020-09-11	9.9§ Bostad för vuxna	Resursbrist, saknar ledig bostad	Boendestöd, kontaktperson, SoL-insatser/hemtjänst. Fått lägenhet på nedre botten. Uppföljning av behov.	Kvinna
2020-08-27 avbrott	9.4§ Kontaktperson	Annat skäl	Brukare vill byta kontaktperson.	Kvinna
2020-09-12 avbrott	9.4§ Kontaktperson	Annat skäl	Brukare vill byta kontaktperson.	Man
2020-09-30 avbrott	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	Verkställd 2021-03-29.	Kvinna

2020-10-09	9.4§ Kontaktperson	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	Har insatserna boendestöd via SoL och daglig verksamhet via LSS, fortsätter att leta lämplig KP	Man

SoL Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön
2019-07-11	Kontaktperson (OF)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	Verkställd 2020-02-26.	Kvinna
2020-01-09	Kontaktperson (ÄO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	Verkställd 2020-02-18.	Man
2020-07-17	Kontaktperson(ÄO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	Beslutet löpt ut 2021-01-28. Insats hemtjänst. Uppföljning av hemtjänst har genomförts.	Man
2020-08-06	Dagverksamhet(ÄO)	Start av insats avvaktades av brukare. Dagverksamheten stängde pga Covid-19 2020-10-22.	Har inte verkställts pga dagverksamheten stängt.	Kvinna
2020-08-21	Dagverksamhet(ÄO)	Start av insats avvaktades av brukare. Dagverksamheten stängde pga Covid-19 2020-10-22.	Har inte verkställts pga dagverksamheten stängt. Handläggare har haft kontakt och diskuterat andra insatser.	Man
2020-10-02	Hemtjänst (ÄO)		Valt att pausa under Covid 19, återkommer själv	Kvinna
2020-11-05	Dagverksamhet(ÄO)	Dagverksamheten stängde pga Covid-19 2020-10-22.	Uppföljning, stöd aktuella dagar, information om andra insatser utifrån behov	Kvinna
2020-11-24	Korttidsboende (ÄO)		Ej behov av verkställighet, pga inställd op (makes),	Kvinna
2020-11-26	Dagverksamhet(ÄO)	Dagverksamheten stängde pga Covid-19 2020-10-22.	Uppföljning, stöd aktuella dagar, information om andra insatser utifrån behov	Kvinna

	(ÄO)	stängde pga Covid-19 2020-10-22	aktuella dagar, information om andra insatser utifrån behov	
2020-10-22 avbrott	Dagverksamhet (ÄO)	Dagverksamhet stängde pga Covid-19 2020-10-22	Uppföljning, stöd aktuella dagar, information om andra insatser utifrån behov	Kvinna
2020-12-17	Kontaktperson (IFO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare		Man
2020-12-03 avbrott	Kontaktfamilj (IFO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	Verkställd 2021- 03-24.	Man
2020-12-03 avbrott	Kontaktfamilj (IFO)	Resursbrist saknar lämplig person/uppdragstagare	Verkställd 2021- 03-24.	Man
2020-11-17	Råd och stöd (IFO)	Uppstart avvaktades då annan behandling prioriterats.	Verkställd 2021- 03-01.	Man
2020-10-08	Råd och stöd (IFO)	Uppstart avvaktades pga sjukdom i familjen.	Verkställd 2021- 01-20.	Man